

Promemorian Ökad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter och sex och samlevnad i lärarutbildningarna

Lärarnas Riksförbund har getts möjlighet att yttra sig över rubricerad promemoria.

Övergripande synpunkter

Lärarnas Riksförbund konstaterar att lärarutbildningarnas examensmål lider av ”stoffträngsel”. Det blir uppenbart när man jämför med andra yrkesutbildningar inom högskolan. Problemet handlar till viss del om att examensmålen innehåller skrivningar om innehåll som redan framgår av skolans styrdokument, såsom i läroplanernas inledande kapitel. Det gäller exempelvis barns rättigheter, jämställdhet och jämlikhet samt mänskliga rättigheter. Självklart är detta mycket viktiga områden, men man skulle kunna argumentera för att de redan är täckta i skrivningen om att studenterna ska få kunskap om skolans styrdokument.

Om nytt innehåll ska tillföras examensmålen anser Lärarnas Riksförbund att det är principiellt angelägnare att prioritera sådant som stärker lärarnas praktiska undervisningskompetens, inte minst ämnesdidaktik och metodik. Det har förbundet också lyft i inspelet till den bokstavsutredning om lärarutbildningen som Utbildningsdepartementet tillsatte hösten 2019.

Förbundets närmare synpunkter på förslagen följer nedan.

6. Ett examensmål utvidgas i syfte att säkerställa kompetens om neuropsykiatriska svårigheter

Lärarnas Riksförbund tillstyrker förslaget. Även om förbundet generellt är tveksamt till att mer stoff förs in i examensmålen så finns det goda skäl att göra ett förtydligande i detta avseende. I princip alla lärare möter i dag elever med denna typ av funktionsnedsättning och behöver rustas för att klara det på ett bra sätt. Det finns också ett tidigare utredningsarbete som underbygger behovet av förändringen på ett gediget sätt.

7. Ett nytt examensmål införs i syfte att säkerställa kompetens om sex och samlevnad

Lärarnas Riksförbund avstyrker förslaget. Även om förbundet instämmer i att detta är ett angeläget område, så anser vi att det inte finns tillräckligt underlag för att motivera införandet av ett helt nytt examensmål, särskilt givet dagens stofffrängsel. I promemorian hänvisas visserligen till ett antal undersökningar och studier men inte till något underlag som enligt förbundets uppfattning tillräckligt väl visar att det är just lärarutbildningen som brister. Som konstateras i promemorian finns det också redan examensmål som berör området, inte minst värdegrunden i skolan och att studenterna ska få kunskap om skolans styrdokument och läroplansteori. Detta inkluderar självfallet innehållet i läroplanens inledande kapitel. Införandet av innehållet innebär alltså en onödig ”dubbelreglering” i de nationella styrdokumenterna och ökar på stofffrängseln i examensmålen.

8. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lärarnas Riksförbund avstyrker förslaget. Givet att många lärosäten sannolikt behöver tid på sig för att förbereda sig för det nya innehållet, genom att hinna utveckla nya kurser, fortbilda sin lärarutbildare och förstärka forskningsbasen inom dessa områden, så anser förbundet att ikraftträdandet behöver flyttas fram. Som framgår nedan anser förbundet också att lärosätena behöver extra resurser. Det förefaller rimligare att innehållet kan tillämpas för första gången i utbildningar som börjar bedrivas tidigast efter juni 2022.

9. Konsekvenser

Lärarnas Riksförbund ifrågasätter promemorians bedömning att de föreslagna förändringarna ska kunna genomföras inom lärosätenas nuvarande anslag. Ingen väl underbyggd motivering eller beräkning understödjer heller det konstaterandet. Förbundets bedömning är snarare att det kan komma innebära ökade kostnader för lärosätena på grund av den fortbildning av lärarutbildare som kommer krävas i många fall. Dessutom kan forskningsbasen kopplat till områdena behöva förstärkas om den vetenskapliga förankringen i utbildningen ska kunna säkerställas.

Vidare saknar förbundet resonemang kring huruvida utbildningarnas längd kommer att påverkas. Någonstans måste tid tas för att ge plats åt de nya innehållet. Det riskerar att annat måste reduceras, till exempel ämnesdidaktiska studier. Det är möjligt att Utbildningsdepartementet fört en bred dialog med berörda lärosäten kring detta, men det framgår i så fall inte tydligt av remisspromemorian. Med tanke på att Utbildningsdepartementet i direktiven till bokstavsutredningen om lärarutbildningen angav att förslagen inte fick innebära ökning av vare sig examensårens skriftliga omfattning eller utbildningarnas längd, ställer förbundet sig frågande till hur man resonerat när det gäller dessa föreslagna förändringar. Några alternativa lösningar

för att stärka dessa områden i lärarutbildningarna diskuteras inte heller i promemorian, vilket är anmärkningsvärt.

Avslutningsvis vill förbundet framhålla att även yrkesverksamma lärare kan komma att beröras, till exempel i egenskap av VFU-handledare. Dessa kommer, precis som lärarutbildarna, behöva viss fortbildning om att detta innehåll ingår och hur detta påverkar deras uppdrag. Förbundet anser vidare att fortbildningsinsatser kan bli nödvändiga för alla lärare som berörs av förändringarna vad gäller dessa kunskapsområden, även de som inte är VFU-handledare. Både lärosätena och Skolverket behöver i så fall ta ansvar för att tillhandahålla fortbildningen samtidigt som huvudmännen behöver ge de tidsmässiga förutsättningarna.

Stockholm 25 mars 2020

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Åsa Fahlén
Förbundsordförande

Johan Linder
Utredare